

ELBESZÉLÉSEK

BRASNYÓ ISTVÁN

HAJNALI UDVAR

Míg futtában és gyorsan öltözködött, félbeszakadó mozdulatokkal, egy, a falból kiálló téglába ütötte a fejét, egészen véletlenül. Még sohasem figyelt fel arra a téglára az ágya felett. Úgy érezte, menten össze-rogy, nem is a fájdalomtól, hanem a dühtől; megtántorodott, de hogy minél kisebb zajt csapjon, gyorsan beelépett szegezett bakancsába. Nyár volt, nem húzott harisnyát, és a bakancs izzadságtól átítatott sima, béléstelen belseje kellemesen lehűtötte a lábát, a hideg még ujjai közé is behatolt, mintha csak vízbe lépne. Valaki forgolódott a takarók alatt, a levegő benn fülledt volt; forgolódott, és vidám kis szöveget hadart, álmában kacagott hozzá.

A belépőben állt a ládája, a sarokban. Bőrövet viselt, és a láda kulcsát arra erősítette; szerinte így sokkal kisebb volt az eshetősége annak, hogy elveszzen. Ha ki akarta nyitni a ládát, le kellett térdelnie, és törzsét is úgy kellett illegetni hozzá, hogy a kulcs a zárba találjon. Tulajdonképpen egész testével nyitotta a ládát, az egész teste becsuszszant a kulcslyukon, vagy legalábbis sokszor ez volt az érzése. Ahogy letérdelt, lába fejét hátraszegte, és térden csúszott centiméterről centiméterre közelebb a ládához, amíg csak a kulcsot tartó lánc, mely különben elég rövid volt, nem engedte a kulcsot a zárig. Akkor a kulcsot kétszer meg kellett fordítania, de nem jobb, hanem bal felé: ez olyan kis csapda volt; bár először sokáig jobb felé próbálta nyitni ő maga is, míg az ujjai önmaguktól hozzá nem szoktak. Mikor felnyitotta a láda fedelét, ott volt a puska, a dupla csövű vadászfegyver, zsíros vászonba göngyölve, akár egy csecsemő, oly gyöngéden. Mindig megörült, amikor látta. Minden reggel összerezett örömeiben, vagy talán a hűvös szélről, mely napkeltével kezd fújni, és épp ilyenkor söpört végig a poros udvaron. Érezte, hogy amikor kinn összeilleszti a puskát, vérvél együtt fut végig rajta az ujongás és benn, fejében, a füle alatt zajosan lüktet az indulat meg a félelem láza — fényes karikák játszanak a szeme előtt. A puskát még sohasem használta.

Ládájában a puskán kívül még volt egy töltényöv, benne mindössze két töltény, ezenkívül néhány apróság a puska tisztántartásához. Egy guzsaly durva szálú kóc, vaspálcák.

Amikor kiemelte a puskát, gyorsan becsukta a láda fedelét, mert neszeket hallott s nem akarta ládája ürességét mutogatni. Restellte

volna, hogy semmi olyan holmija nincs, ami a többiekét dugig megtölti, mint például kevésbé hasznavehető ruhadarabok, új cipő, melynek sarkára még gumisarkat is szegtek, hogy ne kopjon, tiszta ingek az egyik felében, a másikban pedig a szennyes, mindig több tiszta, mint szennyes; a szennyesen a kettészelt kenyér, amely pillanatok alatt magába szívja az áporodott verejtékszagot, különösen ha még az izzadság sóitól szinte fehérítő ingbe csavarják, így még sós ízt is kap, és evés közben érezni, sőt ízlelni lehet a fáradt testet, amelynek árán szereztek. Már a második harapás után magába roskad mindenki, fejével bólogat szomorúan, lecsapja a láda fedelét, és eloldalog.

De csak a nagy Vencel jött, egy hatalmas és szőke ember, őszülő hajú alvajáró.

Arcát éjjel mindig véresre kaparja. Most megbotlott az ő bakancsa sarkában, de szó nélkül megy tovább, hogy egész napra eltűnjön a homokdombon, a bokrok árnyékában, és ott leveleket rágcsáljon.

Hirtelen elhatározással újra felnyitotta a ládát. A töltényövből kihúzta az egyik hüvelyt, a puskáról lecsavarta a takarót, keze remegett, és határozottan tudta, hogy most fél, hogy alig tud majd talpra állni, annyira fél. Künn az udvaron senki, és új erővel támad fel a szél, örvénylik a porban, apró ködkúpokat emel az ég felé. Még guggolva összeillesztette a puskát, a csöveket a fogazatba, majd lefelé, az egyik csőbe pedig a töltényhüvelyt nyomta.

A nagy Vencel a lépcsőkön járt épp.

Ahogy fel akart ugrani, a ládát is magával rántotta. Elfelejtette kivenni a zárból a kulcsot. A deszkafenék nagyot koppant a kövön, s ez még jobban megrémítette. Gyorsan fél térdre ereszkedett, és kihúzta a kulcsot a zárból. A kulcsnak nem esett baja, még csak el sem görbült. Mellényzsebébe dugta és egy szeggel betűzte a zseb nyílását. A puskát óvatosan, csövet magasra emelve vitte. Mikor a lépcsőkön arra a helyre ért, ahol az imént a nagy Vencel volt, megállt, leengedte a puskát, és mutatóujját a szájába dugta, aztán a puska célgömbjét dörzsölte meg nyálas ujjával. A célgömb ezüstből készült, és a kelő nap sugaraitól vörös fénygömb remegett körülötte. A puska mintha különvált volna tőle, mintha ezentúl semmi köze sem lenne hozzá. Aztán ujját újból a szájába dugta, és éleset füttyentett.

A nagy Vencel most a kútka elött haladt el, de a füttyező, úgy rémlett, mélységes álmainak a mélyéig hatott (olyan volt, mint a kígyó füttye), és lelassította lépteit, tétovázott, megálljon-e, vagy tovább menjen. Valójában már meg is állt, csak a lábait emelgette egyre. Körülötte fecskék röpdöstek fényesszürke hasukat villogtatva, az egyik veder szomorúan lengett a csigán, a másiknak, amely a kútban volt, csak a láncra rándult egyet nagy néha.

Mutatóujját az első ravaszra tette anélkül, hogy a fegyvert megemelte volna, aztán rántott rajta egyet. A puska csak kattant, mint amikor üveggyöly hullik a kövezett folyosóra és visszhangot üt; de már emelte is, oly könnyedén és biztosan, hogy még rémületéről is megfeledkezett.

A dörrenéssel egy időben egy fecske hirtelen megfordult a kék párás levegőben, és széttárta szárnyait. A hasán ugyanaz a vörös fény futott át, mint az előbb a célgömbön. Várható volt, hogy úgy marad — háttal lefelé, csak lebegve, ahogy egy pillanatilag függött ott, de csak míg a

moraj elhalt, nem tovább, a következőben már zuhanni kezdett és eltűnt a kútban. A nagy Vencel mintha utánakapott volna, ám a két mozdulat hasonlósága igen-igen meglepő volt.

A TOLVAJOK

Ázotán és rongyosan, talpuk alatt sárgalaccsinokat görgetve vonultak nyugatnak, csak nyugatnak: hatalmas, fekete varjak. A szél még fel sem szárította nyomainkat, már újra zuhogott az eső, végeláthatatlanul, mint a vízőzön kezdetekor. E csukott szemmel járó lények utat hagytak maguk után, végig a feltöretlen mezőségen s a szántásokon, amerre csak mentek, és a nyomokban megült a zavaros víz.

A nyitott szeműektől senki sem tart. Akinek csukva a szeme, az veszélyesebb, mert nem tudni, mikor nyitja ki alattomban, és mikor kezdenek látni az alattomos szemek. És ez az, ami nagyon is nyugtalanító. Megesik, hogy még apró dolgaikat is hátrahagyva, futásnak erednek sokan, az ellenkező irányba, ahol a hatóság szemfüles, vagy egyáltalán létezik hatóság. A szemfüles hatóság ugyanis nem annyira csalhatatlan, ahogy mi gondolnánk.

Amikor nyugodt perc mutatkozik, a kevésbé gyávák, de akiket semmiképp sem lehet bátraknak mondani azért, mert félrehúzódtak és úgy ültek zugaikban, mint csibe a tojásban, munkához látnak elhagyott helyeken.

— Fogjad, Miska, ez a tied, ez egy gramofon, a macska rúgja meg. Csak várjál még — szívárog egy hang a sötétbe, és ki tudja, hány hang lapul még ezenkívül szerte, de látni semmit sem lehet: világosságnál nem tanácsos.

Körültapogatja a dobozt: ép és egész. De a tölcser! Az bizony hiányzik. A földön is végighúzza a kezét, tapogat maga körül, hátha beleütközik. Még fordul is egyet, kétrét görnyedve: már szétnyitja ajkait, nyelvvel megnyalazza, kezét szájához emeli, hogy odasúgja a másiknak. És ebben a pillanatban mintha ágyú szólna, zuhan valami, talán virágállvány, mert levelek zizegése hallatszik és cserepek szállnak széjjel a robajjal, fűrtökben gomolyognak benne, aztán újra csend. Csend, és rémület gyűrűzik a két nyak körül.

Nagy sokára elválnak: ki-ki viszi a maga teli zsákját a hóna alatt, könnyedén, akárha zabot vinnének. Mindkettőben félkézzel összedobált tárgyak, mintha szellemeket vásároltak volna. S hazáig hosszú az út. Időközben zivatar is kerekedett, de oldalszéllel. Mindkettő megy a maga útján, a zsákot a vállukra vetik.

A szél alatt elébe lopózik a falu füst- és koromszaga, amit csak a nedvesség képes kioldani a kéményekből, s aztán szétfut a nyirkos föld felett. A gramofontölcser nyomja a hátát, a zsákot a másik vállára dobja, és gondosan eligazítja a tölcserét. Ó, már a temető mellett jár, arcát és fülét oldalról majd kisebzi a szél. Ébrednek benne gyermekkori babonák, s egy pillanatig nem szeretné hinni, amit érez: lelógó köpenye szárnyán, amit csapdos a szél, egyet-egyet erősebben ránt valami. Igyekszik óvatosan hátracsavarni a fejét, de a zsáktól nem lehet; csak azt figyel, ahogy a hőség a fejébe szökken és szemüvege elhomályosul. A következő rántás pedig oly erős, hogy térdre esik tőle. És sehol senki,

csak a fejfák árasztanak nyugtalanító, szürke fényt. Most kiáltani kellene, üvöltöni; már torkában ott az üvöltés hatalmas gomolya, de nem tudja felkérődni. Vagy rimánkodni, ha tudná, mit kívánnak tőle. S alig jön ki a száján egy-két szó, de oly sebesen préselődve a tüdejéből, hogy egészen elvékonyul, halványodik, néha csak halk hörgést hall ő maga is.

— Most. Most először. És fogadom, hogy utoljána.

A szél megrázza az ágakat, és füstölve csapódik a földhöz az eső, más kivehető zaj sohonnan.

— Hajtott a két gyerek. Hajtott az asszony. Én gondolni se mernék rá! Semmi. Csönd. A szél is mintha haldokolna. És haligatás.

— De mért engem? Göngöt, azt inkább... talán. Ő szerkerrel jár.

És nyögve próbál feltápáskodni. Nem megy. A köpeny szárnyát erős kezek szorítják.

— Itt hagyok mindent. Ha te is úgy akarsz. Csak engedj el. Nem csináltam semmi mást.

Az eső tovább suhog, de felhők oszlanak, a hold kerekén halad előre az égen. Az izzadság végigömlik arcán, tagjain, most hirtelen elnehezült a zsák: egy zsák bűn. S ahogy le akarja hengeríteni a hátáról, szeme előre mered. A kerítés szögesdrótjai le-fel ugrálnak a rángatózó szélben.

— Most! — kiáltja, s már talpon van, vagy inkább újra térdén, mert lábai csukladoznak, még futás közben is, pedig már felesége langyos és fehér lábaira gondol, melyek nem remegnek majd, ha a gramofon nótájára táncol a katonáknak. Ő a sarokban ül, és pipázgat mosolyogva, és nagyon-nagyon büszke lesz erre a lilimlábú asszonyra, akit száj tátva bámulnak a katonák.

A temető már messze elmaradt. A szél egy rongydarabot cibál, amely a szögesdrótra akadt: a kétségbeesés vitorláját.

CROSS

Pável csendőrőrsparancsnok akkorát káromkodott, de akkorát, hogy Ivanics közlegény önkéntelenül is a csenevész nyárfához kötött lovakért rohant.

A fiú közben átvágott a vizenyős réten. A talajvíz oly magasan állt, hogy a füvek szárát félig eltakarta. Az arany boglárkák és a pitypang tányéros virágai enyhén lengedeztek a napsütésben. Amikor a két csendőr, a karcsú és atléta megjelenésű Pável őrsparancsnok és a ropant kövér, bajszos Ivanics közlegény, aki alatt majd összeroskadt a ló, nyeregbe pattant, futásnak eredt. Egy ideig vissza-visszafordulva a távolságot mérlegelte, s igyekezett előnyét minél jobban kihasználni.

Könnyedén futott. Karját mélyen begörbítette, és látszott, hogy még fél erővel sem kapkodja lábait. Saruja alatt cuppogott a vizes fű, mint amikor ruhát öblögetnek. Ütemesen, ahogy a lábak talajt értek. Ilyen terepen lehetetlen volt úgy futni, hogy a talp ne feküdjön teljes felületével a földre.

A lovakat mind erősebben ügetésre fogták.

— Nem adok neki tíz percet — mondta a közlegény, — és a mienk. Tíz perc... legtöbb tizenöt.

Az őrsparancsnok összeszorította ajkát, és előredőlt a nyeregben. A gyeplővel lóva nyakát csapdosta. A barna, kemény nyak minden ütés-

től egyre habosabb lett, minden csapás újabb fehér sávot hagyott rajta.

A legény tartotta előnyét. Minden lépésére vigyázott, kerülte a botlókat, és talán bízott erejében is. Lehet, hogy minden bizodalmát erejébe fektette, és úgy látszik, ez volt az egyetlen, amire alapozhatott. Bár még kényelmes versenyfutás volt az egész, igaz, a lovakra nézve igen fásasztó, mert mélyen a sárba süppedtek, és aki tudja ezt, az bízhat. A lapálynak se vége, se hossza. Néhol mélyebb lesz a víz, néhol zombékos, aztán elmocsarasodik, összeszűkül, és a talaj mindenütt nagyon alacsony. A lovak csakis a nyomában jöhetnek.

— Jól tartja magát a kurafi, még nagyon is jól tartja — nevetett a közlegény. — Lyukas csizmát húzott ma az őrsparancsnok úr.

— Ne járjon annyit a szája, kedves komám — fortyant fel egyszerűen a parancsnok, — inkább próbálkozzék arról, jobb felől, érti már, hogyan képezem? — Látszott, hogy keskeny atléta fejét valami fűti.

A tíz perc már rég elmúlt, és elég sokszor. Most ék alakban futottak. Úgy látszott, hogy az ék állandóan tompul, tehát csökken a fiú előnye, de ezt még nem lehetett biztosra venni. A víz mélyült, magányos nád-szálak meredeztek az ég felé, itt-ott aztán már csoportokban is. A mozdulatok mind darabosabbak lettek, bár egyikük sem érzett semmiféle fáradtságot: előbb a bizonytalan izgalmát, most már csak unalmát érezték. A fiú hátraszegte a fejét, léptei megnyúltak, nadrágja térden fölülig átázott, inge a hátára tapadt. Szürke, agyonmosott ing volt, amelyből vörösén állt ki konok nyaka.

Mire a mocsárba értek, már szó sem volt előnyről. A lovak rogyadoztak, az őrsparancsnok lova még le is sántult. A mocsarat egy töltés szelte át, poros országút. A fiú a töltés meredek oldalán kapaszkodott felfelé, nagyobb, szálasabb dudvákba fogódzott, lélegzete el-elfúlt. A lovak tehetetlenül álltak. A fiú mintha új erőre kapott volna, és úgy látták, rövid csövű revolvert húz elő az övéből, de rájuk ügyet sem vetett. Mindjárt utána szekézzörgést hallottak, nem messze járhatott. Leugráltak a minden izükben remegő lovakról, elcsapták őket. Lábuk zsibbadt volt, minduntalan úgy érezték, hogy térdük között ott a ló törzse; széjjelvetett lábbal másztak fel a töltésre.

A fiú egy parasztkocsi után futott, a kocsiba fogott lóra minduntalan lecsapott a paraszt ostora.

A közlegény már egy tisztább helyet fürkészett, ahova leülhetne. A verejték arcáról nyakán át nyitott gallérú ingébe csongott. A parancsnok levette sapkáját, zsebkendőjével, hófehér zsebkendőjével homlokát törölgette.

— Mondja csak, egykomám — fordult közömbösen Ivanics közlegényhez —, mi az istennek lógatja azt a mordályt a nyakában?

Ivanics tanácstalanul bámult az őrsparancsnokra.

— Mire vár? — a hangja már egészen gyöngéddé fakult, kedvessé, mondhatnánk, behízelt volt. — No, mire vár? Lője már agyon!

Ez már egészen biztatásként hatott.

— Lőjem agyon? — kérdezte a közlegény inkább önmagától.

— Igen. Lője agyon. Mégpedig rögtön.

Ivanics mintha tévovázott volna egy pillanatig, de aztán mégis leakasztotta nyakából a kurta csövű lovassági karabélyt.

— Ne játszadozzon olyan sokáig — kiáltotta Pável őrsparancsnok, — de a parasztra vigyázzon, mint a szeme világarára!

Ivanics az út közepén térdre ereszkedett. A lővés keményen csattant, a csendőrt majd hanyatt lökte a karabély, ahogy visszarúgott. A töltés alatt a lovak megriadva ágaskodtak. A fiú kezéből messzire repült a pisztoly. A paraszt felemelkedett az ülésről, és úgy verte a lovat. És a iközlegény is nagyon beszédes lett hirtelen:

— Alighanem a nyakát érte — suttozta izgatottan és a keze szemmel láthatóan megremegett —, oda céloztam, a nyaka alá.

Mutatta is, hova.

— Ha utoléri, elhajtja azt a parasztot. De fogadjunk, őrsparancsnok úr, hogy üres volt a pisztolya. Üres pisztollyal elhajtotta volna. Ez az!

— Micsoda marha — mondta az őrsparancsnok, és Ivanics vállára tette a kezét. — Micsoda marha! No, nem maga a marha, komám, most nem maga. Maga ügyes ember. Hanem ő — és állával a fiú felé mutatott. — Bármelyik cross-versenyen királyi díjat kapott volna. Én mondom magának: királyi díjat.

ARCOMBA VAN ÍRVA

Ablakom a bábaképző iskolára néz: ez egy szürke börtön. Amikor este az iskola folyosóin meggyújtják a neonokat, már későre jár. A csövek egy része félig kiégett, s ezeknek a csöveknek úgy bomlik és csukódik a fényük, akár a lepkeszárny, ezt már rég megfigyeltem. A bábaképző fényei ugyanis bevilágítják a szobámat, a függöny mintáit a falra terítik. A bevetődő fény hol erősebb, hol gyöngébb, egyszer alulról, másszor felülről villan; az ábrák, amiket a függöny állít a fény elé, állandóan változtatják helyüket. Jobbra csusszannak, aztán siklanak felfelé, ott egy pillanatra megállapodnak, és így tovább, attól függően, hogy merről esik erősebben és kihangsúlyozottabban a fény. Sokszor ott marad az ábra mozdulatlanul, de néhány ujjnyira tőle újabb ábra fekszik a falra: aludni sem tudnék, ha nem érezném a fény örökös tolődásait, amint árnyékos ujjai arcomon matatnak.

Aztán reggel felé az altist kioltja a lámpákat és a folyosók neonjait. Tenyerét a kapcsolótáblára fekteti, és mutatóujjával balra nyomja a felső kart, míg teljesen át nem tolődik; a tennek meleg fénye helyén, ahol az imént még oly vonzó volt a sárgászöld világítás, oly játékos, csak kifordult ablakok maradnak, és minden csendesebb lesz. Akkor tenyerét lejjebb húzza, és ugyanazzal a kis ujjmozdulattal oltja ki szobámban is az életet, sötétíti el a folyosókat. Az épület köré csak a park törpe növéssű fái lapulnak, még szürkén az ég visszfényétől. Valójában nem is ez a lakásom, ez, ahol most vagyok, mivel én a szomszédos iskola törvényeinek engedelmeskedem: még nem fordult elő, hogy fel ne riadjak, amikor az ábrák a padlóra huppannak és elenyésznek a félhomályban. Úgy érzem, visszaélnék kiszolgáltatottságommal, s a hajnali, nyirkos utcákra úznak, még világosodás előtt.

Ilyenkor teljesfiúk futkosnak ajtótól ajtóig, és a forgalom megélénkül. A robajt minduntalan kettévágja a rendőrök sípolása, mely figyelmeztetően pereg valahol, talán a tetők felett — valahol a fokozódó robajban; mintha törpevonatok indulnának versengve a keskeny vágányú síneken, egyszerre, anélkül, hogy sejteni lehetne, hol ér véget a vörös salaktöltés, és ezzel együtt a sínpár, — mikor tűnik el alóla a töltés, ahol a talpfák már csak a levegőbe kapaszkodnak, és a sínek önsúlyuk-

tól hajlanak a földig. A töltésen, a salak kitaposott gödreiben esővizet gyűjt a szél, a szintjén ezer elfutó tengely kenőcse és olaja: és én ott látom benne az arcod, ott, ahol széjjelfűjtük az olaj szivárványhártyáját. Nagybetűkkel irtalak gyermekkorom arcára, ahogy azt a négy-öt szőrehullajtó juhot őrizted, és piros volt a ruhád. A töltés alatt az árok széles volt, füves, akácserjék borították.

Piros volt a ruhád, s amikor megszomjaztam, azt mondtad: igyunk. A tócsáról lefűjtük az olaj kérgét, s ahol megtisztult a víz, arcodat láttam, amint a vízre hajolsz. A víz keserű volt, de én ittam, sokat, minél többet, hogy nézhesselek. A hullámok arcodra terelték arcomat, fakó kis rojtokban, míg el nem sötétült a kép, és a víz felszínét újra el nem borította az olaj szivárványhulláma.

Bárhova is menjek, csodálják az arcom. Előbb kérdően néznek rám, aztán mosolyogva. Végül szemrehányóan, vagy egyszerűen megszólítanak. Elmondanak egy-egy szomorú vagy nevetető történetet. Aztán tovább néznek; úgy tesznek, mintha elnéznének a semmibe, a fejem felett. De arcom tábláján, tudom, ott akad el pillantásuk, és olvassák, ami az arcomra van írva.

Az az érzésem, túl sokat tudnak már, és emiatt gyakran bosszankodom is, hiába.

TALÁLKOZÁS

Néhanap összefutok ezzel az Annával: egy utcasarokon, ahol azért áll, mert vár valakit (csak így mondja: „Várok valakit.”), vagy a nyílt utcán jön velem szembe; ilyenkor nagyon megörlünk egymásnak — kék szeme, mely kékebb a len virágánál is, jobbra-balra ugrál, akár egy egérkéé, orra szimatol, de nem szólunk egymáshoz jó ideig, csak lessük egymás szavát, mely nem jön meg sehogy sem. Nekem talán kényelmetlenebb, mint neki, beleizzadok valahányszor.

Most a kezemre teszi kezét, — hogy megvékonyodott ez a lány, gondolom magamban, már meztelenül is olyan lehet, akár a kés, hideg; kékeres keze is nagyon hűsen érinti a kezemet, ahol a kezem talán a legmelegebb. Egészen a járda szélére húz, hogy ne álljunk senkinek sem útjában, el ne sodorjanak bennünket egymástól, s amikor már nem tehetünk egy lépést sem tovább, lehajtja szőke fejét: orra elvékonyodik, s ujjait továbbra is kezemen pihentetve alig hallhatóan felsóhajt:

— Ó, irt ám a Tóni — s mintha szégyellné a hangját, hogy ilyen szánalmasan hat, még lejjebb hajtja a fejét, már tarkóját látom, ruhája alatt néhány kidudorodó csigolyát —, tudod, a Tóni, a mi brigádunkból.

Szégyenlősen pillant rám — alulról, nem is hiszem, hogy a szememig ér a tekintete, talán a piszkos inggalléromig, de tudomásul veszi, hogy az bizony elég piszkos, végleg mosásra szorul, és a vékony körmű ujjak felszaladnak a kabátom hajtókáján, igazít valamit a nyakamnál, ami szerencsére valamivel tisztább. Jólesik ez a kis mozdulat: nem mindennap igazgatnak rajtam szép asszonyok, és egészen elérzékenyülök, legszívesebben a nyakába borulnék, hogy kisínjam magam.

— Neked pedig a barátod volt a Tóni — mondja.

— Az — felelem, s igyekszem a legszebben mosolyogni, olyan kedvesen és érzékenyen, mint ő, nehogy megsértsem, mert hálás vagyok neki, hogy törődik velem.

— A barátom volt, emlékezhetsz — mondom neki, de a torkom mind összébb szűkül, nagyon szorít már, és szeretném, ha megsimogatná az arcomat, eltekintene éles borostáimtól. — Egy ágyon aludtam vele elejétől végig.

— Persze, hiszen te voltál az — mondja, egészen felvetve a fejét; a nyaka... a nyaka még mindig nagyon szép, és ezen a nyakon (keresztül) gondolatban sok mindent még jobban meg tudok közelíteni, vagy talán épp mindent, az utolsó szóig.

— Azt írja, minden rendben van, és tudja a címetem is.

— Biztosan sokfelé megfordul — mondom. — Valakinél ráakadt a címedre.

— Gondolod, sokat utazik?

Mit mondjak? Nem gondolok én semmit, én csak magamra gondolok, nem érdekelnek engem a barátaim. Az ördögbe is, hogy rendbe tudna szedni engem ez a lány! Ahogy ott, egy pusztaság kellős közepén valamennyiünket rendbe szedett, talán csak azért, mert ott lehetetlen volt rendet tartani, akkora rendtelenségben. Mi, férfiak, párosával aludtunk, akkora volt a helyszűke. A nők egészen elkülönítve, egy másik épületben. A törött, nyikorgós tábori vaságyak sohasem szűntek meg nyikorogni, pedig egész nap valami terhek, zsákok alatt roskadoztunk, este felé már négykézláb jártunk, és majd leszakadt a derekunk. Amikor egy-egy nagyobb zsák terhétől megszabadultunk, repülni tudtunk volna a könnyűségtől, csupán a tompa súlytalanság tartott vissza bennünket. Este aztán féltékenykedtünk egymásra. Lestük, ki marad el, és hányan ólálkodnak a lányok ablakai alatt.

— Azt írja, minden jól megy. És neked most hogy megy?

— Látod. Sehogy — mondom a lehető legszomorúbban.

— Nekem se megy jól — mondja. — Hanem emlékszel a Sülére? Tudod, olyan sölöbő volt egy kicsit, meztelenül járkált éjjel, várta, hogy szálljon a harmat. A mi ablakaink előtt várta mindig. Ezt biztosan nem tudtátok! — és felnevet, hosszan cseng a nevetése. — Nohát, felakasztotta magát. Vagy tudtad?

— Nem — mondom —, nem tudtam.

De látom, elnéz a vállam felett, és lassan elhalványodik az arca, mintha kiszökne belőle a vér, és kezét nyújtja:

— Megyek is már, sietek. De olyan jó, hogy néha írnak.

Elindul, még visszaint; a sarkon egy pincérforma, keménykötésű férfi várja, igazi úriember, és el is tűnnek a szemem elől.

Ó, régi jó sorom!

⊕

(Tónitól különben én is kaptam egy lapot, évekkel ezelőtt: a képen homokdűnék, gyér fűvel benöve, és lenn a tenger — a homokos főveny ragyog, akár a tükkör. Tetszett ez a kép, különösen a csillogó főveny, bár nem volt rajta semmi élet, sirályok vagy futómadarak.)